

Магістр 2 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ
З РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. Розглянуто основні питання формування інноваційного потенціалу підприємства, його складові та взаємозв'язок з розвитком підприємства.

Аннотация. Рассмотрены основные вопросы формирования инновационного потенциала предприятия, его составляющие и взаимосвязь с развитием предприятия.

Annotation. The basic questions of forming of innovative potential of enterprise, his constituents and intercommunication, are examined with development of enterprise was considered.

Ключові слова: інноваційний потенціал, складові інноваційного потенціалу, інноваційний процес.

Зацікавленість у дослідженні інноваційного потенціалу обумовлюється тим, що приріст обсягів збуту та доходів має місце на тих підприємствах, на яких упроваджуються інновації, тобто які є інноваційно активними. Ці підприємства прагнуть своєчасно виявляти тенденції розвитку як вітчизняного, так і світового ринку і просувати на них нові високоякісні товари, орієнтовані на задоволення сучасних, а також майбутніх потреб і бажань споживачів.

Саме з цієї причини слід звернути увагу на інноваційний потенціал підприємства з погляду взаємозв'язку з його розвитком, який сформовано на підприємстві.

Метою цього дослідження є визначення особливостей формування інноваційного потенціалу на вітчизняних підприємствах та обґрунтування його взаємозв'язків з розвитком підприємства.

Вивченню питання інноваційного потенціалу присвячено дослідження багатьох учених-економистів. Вагомий внесок у розвиток теорії інновацій внесли такі відомі вчені: Г. Беккер, Ілленкова С. Д., Мединський В. Г., Завлін П. Н., Казанцев А. К., Мінделі Л. Е. та інші [1 – 4].

Комплексною характеристикою спроможності будь-якого підприємства до інноваційної діяльності є його інноваційний потенціал. У наукових працях цей термін вживається здебільшого при розв'язанні інших науково-пізнавальних завдань. У багатьох дослідженнях автори концентрують свої зусилля на вивченні окремих сторін інноваційного потенціалу,

між собою. Іноді поняття "інноваційний потенціал" ототожнюється з науковим, інтелектуальним, творчим та науково-технічним потенціалом.

У широкому розумінні поняття "потенціал" – це засоби, запаси, джерела, що є в наявності і можуть бути використані, приведені в дію для досягнення певної мети, виконання плану, розв'язання завдань, можливості якої-небудь соціальної системи у певній області [5].

Сучасна економіка запозичила термін "потенціал" з фізики, де він означає кількість енергії, яку накопичила система і яку вона спроможна реалізувати в роботі. Визначення промислового потенціалу підприємства можна сформулювати як сукупність засобів і предметів праці, робітників, їх навичок, мотивів, стимулів, виробничих відносин, що склалася за багато років і перебуває у системній єдності. Потенціал – це прихована можливість використання виробничої сили ресурсу [1].

Аналіз економічних аспектів поняття "інноваційний потенціал" виявляє широкий спектр підходів до його вивчення. Розглянемо деякі з них.

Інноваційний потенціал – це одна з трьох складових інноваційного простору, яка включає в себе "особисті ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення (авторські посвідчення, винаходи тощо), матеріально-технічне і фінансове забезпечення" [2].

Інноваційний потенціал – сукупність різних видів ресурсів, що включає матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, які необхідні для здійснення інноваційної діяльності [6].

Інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів [3].

Отже, існують різні підходи до тлумачення цього поняття. Одні автори роблять наголос на наявності ресурсів, інші – на можливості їх використання. Але більшість керується так званим ресурсним підходом, тобто уявляє інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виділяючи найчастіше такі її елементи, як кадрова, інформаційно-методологічна, організаційна й матеріально-технічна складові.

Підводячи підсумок розгляду поняття "інноваційний потенціал", можна зробити висновок: ефективне використання інноваційного потенціалу підприємством дає можливість для здійснення інноваційної діяльності та, як наслідок, до інноваційного розвитку.

Розглянувши етимологію поняття "інноваційний потенціал", потрібно також теоретично обґрунтувати поняття "інноваційний потенціал підприємства".

Основа інноваційного потенціалу підприємства складають кадрова та матеріально-технічна складові, а також наявність науково-технічної й інтелектуальної власності. Особливо важливою для підприємств сьогодення є наявність кадрів спеціалістів і вчених, що забезпечують інноваційний процес новими знаннями, ідеями, винаходами, ноу-хау, новими технологіями. Саме цій складовій інноваційного потенціалу має приділятися головна увага в стратегії її підтримки, розвитку і перебудови.

Сьогодні складаються в економіці тенденції до прискорення багатьох економічних процесів, причому прискорення інноваційного процесу не є виключенням. Саме тому виникає потреба в нових знаннях, винаходах, технологіях, ядром яких є фундаментальні дослідження і розробки, користь яких виявляється не тільки в тому, що фундаментальні знання ведуть до зниження витрат на прикладні дослідження внаслідок зменшення кількості проб і помилок, а

й у накопиченні цінних ідей, які можуть використовуватись у довгостроковій перспективі для розроблення інновацій.

Наступною складовою інноваційного потенціалу підприємства є фінансова складова.

Фінансова складова інноваційного потенціалу передбачає надходження коштів для виконання інноваційних процесів, створює стимули та умови для розробки інновацій, впливає на вибір тематики інноваційних проектів відповідно до потреб функціонування і розвитку самої інноваційної сфери, сприяє ефективному формуванню витрат на інновації, реалізує необхідну еластичність надходжень фінансових ресурсів відповідно до протікання етапів інноваційного процесу. Вітчизняна модель фінансово-ресурсної складової потенціалу підприємства включає такі джерела [7]:

власні кошти підприємств (амортизаційні відрахування, мобілізація внутрішніх активів, виручка від реалізації окремих видів майна, нерозподілений прибуток й інші грошові накопичення);

кредитні ресурси (кредити банків, фінансовий лізинг, кошти Фонду фундаментальних досліджень);

бюджетні кошти (державного і місцевого рівнів);

вітчизняні та іноземні інвестиції (гранти, міжнародні програми, пайові внески іноземних інвесторів, кошти іноземних наукових фондів).

Головним є використання ресурсів для досягнення цілей інноваційної діяльності, посилення функцій з мобілізації й ефективного використання фінансових ресурсів, які спрямовані на інноваційну діяльність, підвищення ролі ймовірнісних факторів, пов'язаних із визначенням напрямку інноваційного потенціалу, ускладнення змісту, структури й динаміки ресурсної бази інноваційного розвитку підприємства.

Ще однією складовою інноваційного потенціалу підприємства, яка потребує ретельного розгляду, є матеріально-технічна складова.

Матеріально-технічний потенціал залежить від можливостей використання кожного одиничного матеріального ресурсу в інноваційному процесі. Інтенсифікація інноваційної діяльності дозволяє підвищити ефективність використання матеріально-технічної складової, а отже, й інноваційного потенціалу загалом. Головним принципом виділення матеріально-технічних елементів потенціалу є їх функціональна роль в інноваційному процесі. Ця складова включає матеріальні, технічні, інформаційні ресурси, які, у свою чергу, теж поділяються на частини, що існують у безпосередньому зв'язку та взаємозалежності. Кожна зі складових грає важливу роль, впливаючи на якісну та кількісну оцінки цієї складової інноваційного потенціалу.

Наук. керівн. Ястремська О. М.

Література: 1. Медынский В. Г. Инновационное предпринимательство : учебное пособие / Медынский В. Г., Шаршукова Л. Г. – М. : ИНФРА, 1997. – 240 с. 2. Завлин П. Н. Инновационный менеджмент : справочное пособие / Завлин П. Н., Казанцев А. К., Миндели Л. Э. – М. : ЦИСН, 1998. – 567 с. 3. Ильенкова Н. Д. Инновационный менеджмент / Ильенкова Н. Д. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 385 с. 4. Климов С. М. Интеллектуальные ресурсы организации / Климов С. М. – СПб. : ИВЭСЭП ; Знание, 2000. 5. Беккер Г. Человеческий капитал (главы из книги). Воздействие на заработки инвестиций в человеческий капитал / Беккер Г. // США : ЭПИ. – 1993. – № 11. – С. 109–118. 6. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент : учебное пособие

/ Балабанов И. Т. – СПб. : Питер, 2000. – 508 с. 7. Про інноваційну діяльність : Закон України
від 4 липня 2002 р.
// ВВР України. – 2002.